

Japanskors och svenskors intressen: en studie av damtidningshoroskop

Jonas Sjöbergh
jsh@kth.se

Fortsättningskurs i japanska, VT-2005
Institutionen för orientaliska språk, Stockholms Universitet

Sammanfattning

I denna uppsats undersöks likheter och skillnader mellan vad japanskor och svenskor intresserar sig för, genom att jämföra horoskop från japanska respektive svenska damtidningar. Då horoskop oftast är allmänt hållna texter som behandlar saker läsaren kan förmodas vara intresserad av, bör en studie av horoskop ge en idé om vad som anses intressant. Som väntat var det stort överlapp mellan japanskors och svenskors intressen, men det fanns även en del skillnader. Japanska horoskop innehöll markant fler uttalanden om utseende och hälsa, medan svenska horoskop innehöll fler uttalanden om relationer, främst med anknytning till kärlek.

Innehåll

1	Inledning	1
2	Bakgrundsinformation om horoskop	2
3	Utförande	3
4	Analys av horoskoperna	4
4.1	Själv	4
4.2	Kärlek	4
4.3	Familj	5
4.4	Vänner	5
4.5	Relationer	5
4.6	Arbete	6
4.7	Fritid	6
4.8	Shopping	6
4.9	Utseende	6
4.10	Hälsa	7
4.11	Pengar	7
4.12	Spel	7
4.13	Hem	7
4.14	Mat	8
5	Allmänna slutsatser och diskussion	8
6	Reservationer	9
	Litteraturförteckning	10

1 Inledning

Grundfrågan som denna uppsats skulle vilja besvara är om det finns någon skillnad mellan vad japaner och svenskar intresserar sig för här i världen. Nu är ju det en väldigt bred fråga, och dessutom ganska vagt formulerat, så den frågeställning som faktiskt behandlas har fått smaldas ner. Det som behandlas är: vad finns det för likheter och skillnader i vad folk som borde veta tror att yngre kvinnor intresserar sig för i Japan och i Sverige?

Angreppssättet för att besvara frågan är att studera horoskop från japanska och svenska damtidningar. Horoskop består vanligen av någon sorts förutsägelser om saker som läsaren kan misstänkas vara intresserad av. Oftast är horoskopet väldigt allmänt hållna, så att de flesta läsare kan lyckas passa in det de läst med saker som senare händer och på så sätt tycka att det i någon mån stämmer. Det ska också gärna vara skrivet så att det känns mycket mindre allmängiltigt än vad det faktiskt är.

Att horoskop tar upp det läsaren förväntas intressera sig för är det som gör dem intressanta här. Horoskopet har tagits från två olika tidningar, dels *Josei jishin*, en japansk damtidning, och dels *Amelia*, en svensk tidning med så vitt känt ungefär samma målgrupp, så när som på att det är svenskor istället för japaner. Skribenterna i båda dessa tidningar kan antas vara mycket väl insatta i vad målgruppen har för intressen. Om de inte producerar något intressant nog för att sälja tidningen har de ju inget jobb kvar.

Man kan alltså anta att horoskopet ger en ganska bra bild av vad som intresserar japaner respektive svenskar, om än på en förmodligen ganska vag och inte speciellt detaljerad nivå.

Det kan även vara intressant att ha allmänna fördomar om japaners och svenskers intressen i åtanke vid denna undersökning. Hur pass väl stämmer de stereotypa bilderna in på de resultat som framkommer?

På förhand finns det en del mer eller mindre spridda uppfattningar om både japaner och svenskar. Här baseras uttalanden om stereotyper man i Sverige har om japaner bland annat på webbsökningar med ord som stereotyp och japan, introspektion hos författaren som förhoppningsvis har åtminstone en aning om vad klichéerna här säger om japaner samt slutligen en informell rundfrågning hos ett litet antal slumpvist påsprungna bekanta.

Det finns en del förutfattade meningar som inte är relevanta när det gäller frågan om japaners intressen, till exempel att japaner i allmänhet är korta och har drag av xenofobi. När det gäller sådant som är relevant för frågeställningen tycks det bland annat finnas uppfattningar om att japaner arbetar mycket i grupp, medan svenskar är mer individualister. Detta borde i så fall avspegla sig i att man i Japan är mer mån om att få reda på hur det kommer att gå med grupprelationer framöver, medan man i Sverige kanske fäster mer vikt vid personlig utveckling.

Andra indikatorer på att intressena skiljer sig är att man i Japan ser väldigt mycket ”gulliga” produkter för vuxna kvinnor. Andelen rosa pennskrin med fluffiga små djur på som inte riktas till barn är låg här i Sverige.

En stereotyp japan offrar också allt för sitt arbete, men den stereotypen gäller främst män, och horoskopet som analyseras här är ju för kvinnor. Dock finns föreställningar om att japaner i allmänhet är flitigare än svenskar, vilket också borde avspeglats i engagemang för arbetslivet.

Slutligen finns en bild av åtminstone yngre japanska kvinnor som kläd- och sminkfixerade shoppingnarkomaner. Den bilden förekommer också i japansk film och andra medier.

Hypotesen i denna uppsats är att det finns mycket överlapp mellan kvinnors intressen i Japan och i Sverige. Till exempel verkar det troligt att man överallt är intresserad av hur det går med kärleken framöver. Det verkar också troligt att det finns skillnader. Även om det mesta som nämns i en av tidningarna också finns i de andra, så kan det vara skillnad i hur mycket av innehållet som ägnas åt olika ämnen.

2 Bakgrundsinformation om horoskop

I Sverige förekommer horoskop främst i form av tolv stjärntecken. Ofta kallas dessa för zodiaken, vilket är grekiska för ”djurkretsen”. Vid vilken tid på året man är född avgör i vilken stjärnbild solen då befann sig, och detta antas bland annat avgöra ens personlighet. Zodiakens tolv stjärntecken är jämnt fördelade över året, och tar alltså upp ungefär en månad var. Zodiaken användes av tidiga astronomer för att hålla reda på himlakropparnas rörelser och det är himlakropparna som sägs påverka personlighetstyp m.m. Det finns också många mer detaljerade metoder som även tar hänsyn till var planeterna befann sig när man föddes. De kan skilja sig en del sinsemellan, men är alltid relaterade till zodiaken.

I Japan har man flera olika horoskoplika system som ofta kombineras. Utöver den västerländska zodiaken, som numera också är vanlig, använder man bland annat den kinesiska zodiaken och blodgrupper som indikatorer på till exempel personlighetstyp. Den kinesiska zodiaken är också en grupp om tolv, men istället för att ett tecken motsvarar ungefär en månad så ändras dessa årsvis. Dessa tolvårscykler kan också kombineras med de fem elementen, så man kan få en cykel om 60 år istället.

Blodgrupper som mått på personlighetstyp lanserades av Takeji Furukawa och började spridas under tidigt 30-tal. Furukawa var psykolog och när han arbetade inom administrationen på en skola tyckte han sig se en koppling mellan vilken blodgrupp studenterna hade och hur de betedde sig. Teorin blev ganska spridd men tappade så småningom fart. Under 70-talet fick den ett stort uppsving igen genom

publiceringen av några böcker i ämnet, och har sen dess hållit sig stark. Teorin har också på senare tid börjat spridas till andra länder i närheten, bland annat Korea. En bidragande orsak till att den går hem i Japan mer än till exempel i Europa är att man i Japan har ganska jämn fördelning mellan de fyra större blodgrupperna inom befolkningen. I Europa har en överväldigande majoritet grupp A eller O, så det är inte så intressant att differentiera sig på det sättet. I Japan får alla skolbarn också veta sin blodgrupp vid allmänna läkarundersökningar, så till skillnad från i Europa så känner i princip samtliga japaner till vilken blodgrupp de tillhör.

3 Utförande

I tidningen *Josei jishin* är horoskoperna uppdelade enligt de tolv stjärntecken som är det normala i Sverige. För varje stjärntecken beskrivs den närmaste framtiden med sju åtta meningar. Till varje stjärntecken finns även ett par blodgruppsspecifika meningar för varje blodgrupp. Man anger också den initial, siffra, färg, plats och sak som ger mest tur, mest kompatibelt stjärntecken och vilka dagar som är mest lyckosamma.

I tidningen *Amelia* finns också ungefär sju meningar per stjärntecken. Utöver det finns en sammanfattande rubrik med vad som är viktigast att tänka på framöver, samt en bonusmening som kan vara ett tips, en fråga, ett råd eller bara en ”bonus”, till exempel att man har tur i lotteri med jämna siffror framöver.

I denna uppsats har själva textavsnitten i horoskoperna undersökts, medan lyc-konummer och liknande hoppats över. Fem nummer av tidningen *Amelia* (Amelia, 2004; 2005a) och tre nummer av *Josei jishin* (Josei jishin, 2004; 2005) har analyserats, vilket ger ungefär lika mycket text från varje tidning eftersom det står mer om varje stjärntecken i de japanska horoskoperna.

Innehållet varierar från väldigt vagt, som ”en kontakt du inte haft på länge återupprättas”, till konkret, som ”blå ögonskugga och kort kjol passar dig nu”.

Innehållet i horoskoperna har sorterats in i 14 olika kategorier. Kategorierna speglar de olika typer av information som finns i horoskoperna, så att saker som ”ta inte på dig för mycket på jobbet, det är risk att du blir utbränd” och ”din kvicktänkthet gör att du uppskattas mer av din chef denna vecka” sorteras in under ”Arbete”. De kategorier som finns är Själv, Kärlek, Familj, Vänner, Relationer, Arbete, Fritid, Shopping, Pengar, Spel, Hälsa, Utseende, Hem och Mat. En del av dessa skulle kunna ingå i någon annan kategori, som Shopping som är att betrakta som en sysselsättning under Fritid, men var så pass vanlig att den fick en egen kategori. Var och en beskrivs utförligare nedan, och eventuella skillnader mellan japanska och svenska texter i varje kategori analyseras. En sammanställning av hur stor del av all information som hör till vardera kategorin för japaner respektive svenskar finns i Tabell 1.

Kategori	Japan	Sverige
Själv	16	14
Kärlek	15	35
Familj	4	2
Vänner	5	6
Relationer	11	13
Arbete	5	8
Fritid	12	8
Shopping	6	3
Pengar	4	6
Spel	2	1
Utseende	10	<1
Hälsa	9	3
Hem	<1	1
Mat	1	<1
Totalt	100	100

Tabell 1: Innehåll i horoskop, angivet i % av allt innehåll.

4 Analys av horoskoperna

4.1 Själv

Denna kategori är ganska bred och spretig. Här samlas saker som har med läsaren själv att göra, som självbild, sinnesstämning och vad man kommer ta sig för som inte platsar i andra kategorier. Exempel på information som hör hit är att man kommer att vara lättirriterad, trött, eller arg; ha svårt att sova eller bli besviken; borde försöka vara mindre blyg, lösa sina problem ett i taget, sluta uppträda självviskt, eller ta en stund för självbetraktelse och introspektion; att man måste följa upp sina ord med handling, kommer att göra många misstag m.m.

Det är en ganska stor kategori för både japanskor och svenskor. Informationen varierar mycket även inom varje grupp, men på det hela taget är det inga större skillnader mellan grupperna här.

4.2 Kärlek

Detta är i princip den största kategorin för både japanskor och svenskor. Här samlas information som har med kärleksrelationer att göra. Det är till stora delar likadan information i båda tidningarna. Det är lite mer förutsägelser om nya relationer, som ”du kommer att flörta med en stenbock” i den svenska och lite mer tips om

hur man ska bete sig med sin pojkvän i den japanska, som till exempel att man inte bör jämföra honom med någon expojkvän denna vecka.

Exempel på innehåll är förutom de redan nämnda är bland annat klädråd inför en dejt, hur man ska hantera sin misstänksamhet mot pojkvännen, om man kommer att ha det bra den närmsta tiden eller gräla, hur partnern kommer att bete sig m.m.

4.3 Familj

Denna kategori uttalanden som rör relationer till släktingar av olika slag, undantaget pojkvän, sambo eller make. Det är en ganska liten kategori, framförallt för svenskorna. Eftersom kategorin är så liten är det svårt att se några skillnader mellan innehållet i de svenska och japanska tidningarna. Exempel på saker som hamnar i denna kategori är att man inte bör ge efter för föräldrar som ställer orimliga krav, att svärmor kommer att vara besvärlig och hur hon bör hanteras, hur man ska hantera olydiga barn och att man bör undvika att låna ut pengar till sina syskon, de kanske snarare behöver hjälp till självhjälp.

4.4 Vänner

Här finner man information om relationer med vänner. Det kan vara tips om vad man ska göra tillsammans eller varningar om att man kan förlora sina vänner om man negligerar dem eller kritiserar deras frisyrier. Både svenskor och japanskor får ungefär likadana och lika stor andel tips i den här kategorin. Några exempel: en vän född på våren är bästa partyinglan, man bör inte kritisera sina vänners hobbies för det kan leda till storgräl, man bör avhålla sig från att låna ut pengar till eller ge sig in i affärer med de närmsta vännerna.

4.5 Relationer

Denna kategori samlar information om relationer som av någon anledning inte hamnar under kärlek, familj, vänner eller arbete. Vanligtvis beror det på att det är oklart vilken typ av relation som avses eller så är det så allmänt hållet att det kan antas gälla flera om inte alla ovanstående relationstyper. Det kan också vara umgänge med helt främmande människor. Ett par exempel är ”du har en tendens att brusa upp i diskussioner, och då uppstår missförstånd, så försök ta det lugnare” och ”ta vackert emot andra personers komplimanger när de ges”. Även denna kategori är sig väldigt lik mellan japanskor och svenskor.

4.6 Arbete

Här hamnar information om arbetet, relationer till kollegor och chefer och annat som kan hända på jobbet. Några exempel: det finns risk för utbrändhet om man inte ber sina kollegor om hjälp, man kommer att få en bra idé och det leder till att chefen lägger märke till en, man bör undvika att göra för många privata telefonsamtal och liknande på arbetstid eftersom man åker på en utskällning annars. Det är samma typ av information till både svenskor och japanskor, men det är märkbart mer arbetsrelaterad information till svenskorna.

4.7 Fritid

Här hamnar tips om vad man ska ta sig för på fritiden, om man ska ut och resa, slappna av med massage och varma källor, äta och småprata med kompisar eller sjunga karaoke. Det är mycket information om att gå på eller ordna fester. Särskilt märks det i nyårsnumret av *Amelia* där samtliga horoskop uttalar sig om vad som kommer att hända i festväg. Den allra största fritidssysselsättningen är dock shopping, både för svenskor och för japanskor, så den har fått en egen kategori.

I denna mer generella fritidskategori finns det en del skillnader mellan japanskorna och svenskorna. Först och främst upptar den en märkbart större del av horoskoperna för japanskorna. Japanskorna får också mer tips om att resa och framförallt är det mycket högre andel information om att sport eller träning är det rätta framöver. För svenskorna är det mest fester eller gå ut med väninnorna som föreslås, vilket även japanskorna råds göra ganska ofta. Som kuriosa kan nämnas att det är i Sverige man får rådet att satsa på det japanska fenomenet karaoke.

4.8 Shopping

Shopping är som sagt den i särklass största fritidssysselsättningen, och har därför en egen kategori. Här får man råd om att det råder ökad risk att bli lurad över Internet eller vid postorderbeställningar, att man har dålig smak och bör fråga någon till råds innan man slår till, att man kommer att göra ett klipp i en second-hand-butik man tittar in i av en slump och liknande. Förutom att japanskorna har mer shoppinginformation är skillnaderna inte så stora. Det verkar finnas en klar risk att man gör av med alldeles för mycket pengar var i världen man än bor, att döma av tipsen som ges.

4.9 Utseende

Förslag till klädval, frisyrier och smink hamnar här. De svenska tipsen är ofta ganska generella som "höstfärger passar", "pastell går bra nu" eller "klä dig i rött till

nyårsfesten”. De japanska tipsen kan ofta innehålla mer detaljerad information som ”jacka och byxor, i jeansstygg”, ”ett bälte som accentuerar midjan och rött läppstift” eller ”skolflicks-looken passar dig”. Mest oväntade tips: ”det är inne med sjöjungfru-looken” (i Japan). Förutom detaljnivån är det också väldigt mycket mer fokus på klädsel och utseende i de japanska horoskopen.

Tips i stil med att man bör motionera för att komma i form eller använda en ny hudkräm för att få fräschare hy hamnar under den i viss mån besläktade rubriken Hälsa.

4.10 Hälsa

Hit hör varningar om att det är stor risk att man kommer att göra illa sig vid mycket spring i trappor, att man inte bör dricka för mycket alkohol då det kommer att ge huvudvärk och gå ut över arbetet, att man borde motionera mer, eller att man borde ha fotvänliga skor och tänka på sin ömmande höft. Precis som för utseendekategorin är det mycket mer information för japanerna i denna kategori. Det är också ett bredare utbud av information, om allergiutbrott, att man bör klä sig varmt för det är ökad risk för förkylning, att det är svårt att komma i form igen om man väl låter konditionen bli dålig m.m. Svenskorna oroar sig mest för att gå ner i vikt, hetsätande och stress, vilket också förekommer hos japanerna.

4.11 Pengar

Under rubriken pengar är det ofta tips om att man bör spara, shoppa försiktigt eller var försiktig med att låna ut pengar. Det kan också vara mer diffusa saker som ”ordentligt tillskott i kassan från oväntat håll”. Den här kategorin skiljer sig inte speciellt mycket mellan de två grupperna, annat än att svenskorna har mer information av denna typ.

4.12 Spel

Under spel hamnar lotterier och spel om pengar av olika slag, främst om man kommer att ha tur eller inte. Det kan vara tips om att välja udda nummer i lotterier, att man ska vara försiktig då någon med nybörjartur lätt besegrar en denna vecka eller att man rent allmänt kan få problem med sitt spelande. Det förekommer ganska lite information av denna typ.

4.13 Hem

Till den här kategorin fanns det nästan ingen text i horoskopen, men ett par gånger nämndes att man borde städa ordentligt hemma eller att man kommer att hitta

en ny sak när man shoppar som kommer att fullända inredningen hemma. Då kategorin är så liten är det svårt att säga speciellt mycket om den, annat än att den kanske borde ha slagits ihop med någon annan kategori, till exempel Fritid.

4.14 Mat

Mat är också en väldigt liten kategori. I de svenska horoskoperna nämndes inte mat, annat än att det ofta var ett dåligt tecken om man började hetsäta. I de japanska nämndes ibland att man borde äta mer starkt kryddad mat som kimchi för att bli på bättre humör, eller att man skulle äta ordentligt och inte lita på bara vitamin-tabletter och vätska.

5 Allmänna slutsatser och diskussion

Det finns som väntat väldigt stora likheter mellan horoskop för japanskor och svenskor. De flesta kategorier fanns representerade i båda grupperna. De enda egentliga undantagen från detta var all utseenderelaterad information, som är en stor kategori för japanskor men nästan inte existerar alls för svenskorna, och möjligen kategorierna Mat, som inte finns bland svenskorna men också är väldigt liten för japanskorna, och Hem som tvärtom inte finns för japanskorna men samtidigt är väldigt liten för svenskorna.

I övrigt är det mest gradskillnader så att intressegraden för olika fenomen varierar även om båda grupperna tycker att visst intresse finns. Det finns också skillnader i vilken detaljnivå informationen ges på, och det är också som nämnts under de aktuella kategorierna en del skillnad på vilken typ av information man får i de rätt grova kategorierna. En finare uppdelning hade förmodligen gett lite större skillnader, men då hade det å andra sidan blivit väldigt lite text att basera varje kategori på eftersom textmängden som användes var ganska liten.

Det finns några skillnader som tycks ganska tydliga. En av de tydligaste skillnaderna är att svenskorna intresserar sig mer för kärleksrelaterade frågor än japanskorna. Över huvud taget är de mer relationsintresserade, utom när det gäller släkt och familj. Svenskor fäster också mer vikt vid arbete och pengar, än japanskorna. Det är ungefär lika mycket information om arbete som fritid och räknar man in pengarna som ofta är arbetsrelaterade tycks jobbet vara viktigare än nöjena, även inräknat shopping, i Sverige.

För japanskorna är det tvärtom mycket viktigare med fritiden än med arbetet, och man har märkbart mer information om både fritid och shopping än svenskorna. Den allra tydligaste skillnaden mellan de båda grupperna är dock att japanskorna sätter större vikt vid utseende och hälsa än svenskorna.

När det gäller uppsatsens hypotes kan man nog konstatera att det som väntat fanns stort överlapp i intresse mellan de två grupperna. Det fanns också en del skillnader, om än inte så stora. När det gäller de löst baserade teorierna om folks förutfattade meningar om japaner så kan man nog säga att många av dem i alla fall inte avspeglade sig speciellt mycket i horoskopet. Varken arbete eller grupprelationer var viktigare i Japan än i Sverige, utan det var precis tvärt om, vilket även gäller att svenskar skulle vara mer intresserade än japaner av egenutveckling.

Det som däremot verkade vara sant var shopping-, smink- och klädfixeringen bland japanska kvinnor. Det var också så att det fanns, om än ganska få, referenser till accessoarer och kläder med gulliga djur och liknande i de japanska horoskopet, medan det inte fanns en enda sådan i de svenska horoskopet. Så även när det gäller fluffiga gulliga saker stämmer kanske fördomarna.

6 Reservationer

Följande kan vara värt att ha i åtanke innan man fäster alltför stor vikt vid uppsatsens resultat. Textunderlaget som undersökningen bygger på är, eftersom tiden för uppsatsens genomförande var något begränsad, väldigt litet. Dessutom kan det möjligen vara lite olika målgrupper för de två tidningar. Det verkar vara något så när likvärdiga målgrupper, men då författaren knappast tillhör någondera och har begränsad erfarenhet av området är det lite osäkert. Enligt *Amelia* själva är deras målgrupp kvinnor mellan 25 och 50 år (Amelia, 2005b). Enligt faktablad från JMPA (Japanese Magazine Publishers Association), som bland annat för statistisk överblick över många japanska tidningar, är läsekretsen för *Josei jishin* främst kvinnor, mellan 18 och 40 år, med större delen av läsarna mellan 21 och 30 år (JMPA, 2005).

Det finns också vissa språkliga problem, med de japanska texterna. Ibland är det inte klart för uppsatsförfattaren exakt vad som avses i texten. Dock framgår det även i oklara fall ungefär vad det handlar om, så den tämligen grova klassificering i olika kategorier bör vara korrekt.

Slutligen är uppdelningen i olika kategorier ganska grov. Framförallt kategorierna "Själv" och "Fritid" kunde säkert ha hanterats annorlunda.

Referenser

Amelia (2004). Avdelningen "Dina stjärnor", nummer 25, 2004.

Amelia (2005a). Avdelningen "Dina stjärnor", nummer 1, 2, 3 och 4, 2005.

Amelia (2005b). "Fakta om Amelia"

http://amelia.se/om_amelia/amelia/

(besökt 2005-05-08).

JMPA (2005). Statistiksidor för Josei jishin

<http://www.j-magazine.or.jp/fipp/fippj/e/flame3.htm>

(besökt 2005-05-08).

Josei jishin (2004). Avdelningen "Hoshi uranai", 2004-02-03 och 2004-09-14.

Josei jishin (2005). Avdelningen "Hoshi uranai", 2005-02-08.